

RAADSCOMMISSIE

Vergadering d.d. 17 mei 2016

☐ t.k.n.

☒ advies A (ter advisering; wordt alleen besproken in de commissie)

☐ advies B (ter besluitvorming aan de raad; er hoeft geen apart commissiestuk te worden aangemaakt)

Omgekeerd inzamelen – de laatste stap

Onze gemeente is de eerste in Nederland die het zogenaamde “omgekeerd inzamelen” volledig uitgerold heeft. Het doel van deze nieuwe wijze van inzameling is om meer grondstoffen opnieuw in omloop te brengen en de hoeveelheid restafval nog verder terug te dringen. Inmiddels is het wegbrengen van restafval ingeburgerd en rest nog één grondstof. De grondstof die onder onze verantwoordelijkheid valt en nog beter, veiliger en efficiënter geregeld moet worden is de inzameling van oud papier. Uit sorteeranalyses blijkt dat er nog een behoorlijke hoeveelheid papier (circa 150 ton) in het restafval belandt.

Sinds lange tijd is de daadwerkelijke inzameling in handen van een dertigtal (sport)verenigingen/scholen/organisaties (vanaf nu: verenigingen), zij ontvangen hiervoor een vergoeding. Dit is historisch zo gegroeid. Er is geen eenduidigheid in de wijze van inzameling en in het vergoedingensysteem. Daarnaast heeft een aantal verenigingen aangegeven dat zij onvoldoende vrijwilligers beschikbaar hebben om de inzameling in hun gebied te kunnen garanderen. Ook hebben een aantal andere verenigingen aangegeven wel oud papier in te willen zamelen.

Aan de huidige wijze van inzameling zijn risico's verbonden waarvoor wij als gemeente aansprakelijk zijn. Het gaat hierbij vooral om de veiligheid van de vrijwilligers. Op basis van het principe 'van afval naar grondstof' willen wij ook dit onderdeel in lijn brengen met het geldende beleid.

Pilot in Vollenhove

De meest effectieve en bij ons systeem passende methode is de huis-aan-huis inzameling met behulp van de minicontainer. In de wijkbijeenkomsten bij de uitrol van 'omgekeerd inzamelen' was een van de meest gestelde vragen de vraag wanneer de blauwe (papier) mini in onze gemeente ingevoerd gaat worden. Daarbij werd veelal aangegeven dat de behoefte bestaat aan een opslagmiddel.

In 2015 is in Vollenhove een pilot gehouden met de inzameling van oud papier via een minicontainer. Uit bewonersonderzoeken blijkt dat huishoudens erg tevreden zijn over de inzet van een minicontainer voor oud papier. Ook de vereniging (Majorettekorps) is zeer positief.

In deze proefperiode is duidelijk geworden dat het serviceniveau voor de inwoners van Vollenhove verhoogd is. Voor de vrijwilligers is de inzameling aanzienlijk minder zwaar geworden. Zij hoeven geen –vaak zware - dozen meer te tillen en te versjouwen en ook de risico's die horen bij het gebruik van een kraakperswagen zijn verdwenen.

Analyse van de resultaten in de proefperiode laat zien dat de inzamelcijfers stabiel gebleven zijn ten opzichte van 2014. Dit resultaat is boven verwachting. Jaarlijks neemt de hoeveelheid papier landelijk met 6% af. Ook in combinatie met de verdere digitalisering en het feit dat minder papier ingezameld wordt van bedrijven (bedrijven met veelal karton kiezen een andere afvoerroute) onderstreept het gebruik van de mini container zijn nut als het gaat om gescheiden inzamelen van afval/grondstoffen. Wij concluderen dat de pilot in Vollenhove een succes is.

Wij hebben dan ook besloten om in heel Steenwijkerland de minicontainer voor oud papier in te voeren. Voor de wijziging van de inzamelstructuur vragen wij uw raad om advies.

De wereld van het oud papier

Binnen het huishoudelijk afval heeft oud papier een bijzondere rol. Oud papier is (in bulk) geld waard. Met geen van de huishoudelijke afvalstoffen is deze link zo direct zichtbaar. Dit maakt het tegelijkertijd lastig. Een dertigtal verenigingen in onze gemeente hebben met de opbrengst van oud papier een dekking voor hun activiteiten zoals sinterklaasfeesten en sportdagen (scholen) maar ook voor bijvoorbeeld het aanschaffen van uniformen of de huur van een zaal.

Hieronder vindt u (in de vorm van vraag-antwoordcombinaties) meer informatie over de wereld van het oud papier. Deze informatie is van belang bij het maken van keuzes als het gaat om de herijking van de inzamelstructuur.

Wat is de rol van de gemeente in het oud papier dossier?

Als gemeente zijn wij verplicht huishoudelijk afval in te zamelen. Dat is vastgelegd in de wet. Oud papier valt onder de noemer huishoudelijk afval. Als gemeente mogen we zelf bepalen hoe wij het afval inzamelen. Wij hebben uit een duurzaam oogpunt gekozen voor een gescheiden inzameling. De grondstoffen (GFT, plastic, papier) halen wij thuis op. Met ROVA hebben wij hierover in een dienstverleningsovereenkomst afspraken gemaakt.

Wat is de rol van ROVA bij de inzameling van oud papier?

Momenteel heeft ROVA geen rol bij de inzameling van oud papier (met uitzondering van Vollenhove i.v.m. de pilot). Na de invoering van de minicontainer oud papier krijgt ROVA de opdracht om de minicontainers te ledigen en het oud papier af te voeren. Hiervoor ontvangt ROVA een vergoeding (kostprijs; manuren, brandstof, afschrijving materieel etc.). De opbrengsten/inkomsten van het oud papier komen ten goede aan de gemeente/vereniging.

In voormalig Brederwiede is ROVA de partij die zorgt voor de afvoer van het oud papier. ROVA heeft in 2013 het contract van de VAOP overgenomen. ROVA zamelt in als inzamelaar van de gemeente. Verrekeningen vinden plaats via het afvalbudget.

Wat levert oud papier op?

In 2014 is ruim 3.000 ton aan oud papier opgehaald in deze gemeente. De totale netto-opbrengst was € 170.000,-. De marktprijs van oud papier fluctueert. Momenteel (april 2016) levert een ton oud papier netto circa € 50-60 op. Verenigingen in voormalig Brederwiede hebben een standaardvergoeding met een vaste prijs van € 34,-/ton. Dit is van oudsher zo vastgelegd.

De overige verenigingen hebben een eigen contract met een marktpartij. De prijs per ton verschilt en ligt momenteel hoog. Tevens hebben deze verenigingen een garantievergoeding van € 34,-/ton. Dit betekent dat bij een lagere prijs dat de gemeente aanvult tot € 34,-/ton. De verwachting is dat de marktprijs de komende jaren op dit niveau blijft.

Wat is de rol van de verenigingen en de vrijwilligers?

Momenteel wordt het grootste gedeelte van het oud papier ingezameld door vrijwilligers. Ook wordt een deel van het papier gebracht bij de zogenaamde verzamel- of afzetcontainers. Als vereniging kan je bij de gemeente een vergunning aanvragen om oud papier in te zamelen in een bepaald gebied. De vereniging wordt in dat geval aangewezen als inzamelaar van oud papier in dat gebied en is dan verantwoordelijk voor het inzamelen en afvoeren van het oud papier.

Een vereniging sluit met een partij (bijvoorbeeld Sita of Huhtamaki) een overeenkomst voor de huur van een kraakperswagen (inclusief chauffeur) en voor de afvoer van het oud papier. Zelf zorgen ze voor vrijwilligers die het oud papier in de wagen gooien. Verenigingen ontvangen per ton ingezameld oud papier de geldende marktprijs. Hoe meer papier wordt ingezameld (en/of hoe groter het gebied waar ze actief zijn), hoe hoger de opbrengst.

In Steenwijkerland zijn 30 verenigingen met vrijwilligers actief bij de inzameling. Een aantal verenigingen beheert een verzamel- of afzetcontainer. De opbrengsten verschillen per vereniging. In bijgevoegde grafiek is dit inzichtelijk gemaakt.

In november vorig jaar hebben wij onze wensen m.b.t. het wijzigen van de inzamelstructuur gedeeld met de 30 verenigingen die momenteel het oud papier inzamelen. Naar aanleiding van deze bijeenkomst is veel onrust ontstaan en heeft uw raad een aantal brieven ontvangen (ingekomen stukken; 5 april 2016). De verenigingen geven aan door de wijziging in de vergoedingen (en/of in de inzamelstructuur als het gaat om de afzetcontainers) financieel in de problemen te (kunnen) komen. De inkomsten uit het oud papier zijn een belangrijke dekking voor de activiteiten van leden van de diverse verenigingen.

Wij begrijpen dat deze wijziging mogelijk leidt tot een andere financiële structuur voor een vereniging. De overige verenigingen doen het echter ook zonder deze bijdrage en vinden daar ook hun weg in. Gezien het verleden is het begrijpelijk dat de deelnemende verenigingen rekenen op deze inkomsten.

Waarom 'moet' het nu anders?

De invoering van de minicontainer voor oud papier is uitvoering van beleid. De voordelen zijn dermate groot (toename veiligheid bij inzameling, betere afvalscheiding, toename service richting huishoudens) dat wij adviseren dit in te voeren. Invoering van dit systeem kost € 1,- per aansluiting, totaal ca. € 20.000.

De inzameling van papier valt onder de verantwoordelijkheid van de gemeente in plaats van onder de verantwoordelijkheid van verenigingen. Voor ons betekent dit dat wij een afweging moet maken tussen deze verantwoordelijkheid, veiligheid, serviceniveau voor de burger en een eerlijke verdeling van de lasten en opbrengsten van deze inzameling.

De opbrengsten van oud papier zijn momenteel hoog en hiervan profiteert in de huidige situatie slechts een klein aantal verenigingen. Dit is in onze ogen oneerlijk en op termijn onhoudbaar. Omgerekend verzameld ieder huishouden in onze gemeente jaarlijks voor circa € 8,00 aan oud papier. Met andere woorden: elk huishouden 'schenkt' jaarlijks € 8,00 aan één van de 30 verenigingen.

Hoe zit het met de opgelegde taakstelling op afval?

Bij de vaststelling van de tarieven voor 2015 (raad december 2014) is er een bezuinigings-taakstelling opgelegd binnen de afvalbegroting. De taakstelling liep op van € 193.000 in 2016 tot € 382.000 structureel vanaf 2017. Deze bezuinigingstaakstelling was nodig om een toekomstbestendig tarief te kunnen garanderen. Bij de vaststelling van de tarieven in 2016 (onderdeel van de Programmabegroting in november 2015) is een deel van deze taakstelling ingevuld. Op dit moment staat vanaf 2017 nog een structurele bezuinigingstaakstelling open van € 200.000.

Wat zijn de mogelijkheden voor een nieuwe structuur?

Wij hebben vier mogelijke varianten ontwikkeld voor een nieuwe inzamelstructuur. Hieronder worden de varianten toegelicht en worden voor- en nadelen besproken.

Varianten voor de uitwerking van de nieuwe inzamelstructuur

Variant 1	Standaardvergoeding voor huidige verenigingen
a	Standaardvergoeding van € 50,-/ton en afbouwen naar € 25,-/ton
b	Standaardvergoeding van € 34,-/ton en afbouwen naar € 25,-/ton
c	Standaardvergoeding van € 25,-/ton

Variant 2 Geen vergoeding - de afvalstoffenheffing per huishouden verlagen

Variant 1a – Standaardvergoeding van € 50,=/ton en afbouwen naar € 25,=/ton

Bij deze variant ontvangen de verenigingen die momenteel actief zijn bij de inzameling van het oud papier een standaardvergoeding van €50,=/ton in het eerste jaar. In vier jaar tijd wordt de vergoeding afgebouwd naar € 25,=/ton. € 25,=/ton is een garantievergoeding. Als de oud papier prijs daalt, houden de betreffende verenigingen de zekerheid wat betreft de inkomsten uit oud papier. Van de verenigingen wordt verwacht dat zij blijvend voldoende vrijwilligers leveren voor hulp bij het aanbieden van de minicontainers/het daadwerkelijk inzamelen.

De vergoeding van € 50,=/ton levert jaarlijks een begroot tekort op van € 45.550. Dit tekort daalt als de vergoeding wordt afgebouwd. Een vergoeding van € 34,=/ton is budgetneutraal. In de vertrouwelijke bijlage vindt u een aantal concept-calculaties.

Bij deze variant blijft een verkapte subsidievorm bestaan voor de dertig verenigingen.

Variant 1b – Standaardvergoeding van € 34,=/ton en afbouwen naar € 25,=/ton

Variant 1b is qua constructie en voor- en nadelen gelijk aan variant 1a maar de standaardvergoeding is gelijkgesteld aan de huidige vergoeding die verenigingen ontvangen in voormalig Brederwiede. Deze vergoeding is budgetneutraal voor de afvalbegroting.

Variant 1c – Standaardvergoeding van € 25,=/ton

€ 25,=/ton is de gemiddelde de vergoeding die verenigingen in de (ROVA)regio ontvangen. In deze variant wordt geen afbouwregeling voorgesteld.

In deze variant is ruimte om een deel van de taakstelling van € 200.000 op te vangen. Met een vergoeding van € 25,=/ton ontstaat jaarlijks een begroot voordeel van € 36.950.

Variant 2 – Geen vergoeding – de afvalstoffenheffing per huishouden bijstellen

In variant 2 vervalt op termijn de rol van de papier inzamelende verenigingen. Met een afbouwconstructie wordt de vergoeding teruggebracht naar €0,= en verdwijnt de noodzaak voor de inzet van vrijwilligers.

De inkomsten uit het oud papier komen ten gunste van de gesloten afvalbegroting. Dit betekent dat de afvalstoffenheffing per huishouden bijgesteld kan worden. Ieder huishouden kan op deze manier 'profiteren' van het goed scheiden van oud papier. In deze variant ontstaat de mogelijkheid om een groot deel (te weten circa € 119.450) van de taakstelling uit te voeren.

Advies

Aan uw raad de vraag welke variant m.b.t. de inzamelstructuur uw voorkeur heeft. Met dit advies gaan wij aan de slag. De gekozen variant moet verder worden uitgewerkt en wordt daarna ter besluitvorming aan uw raad voorgelegd. Wij gaan er vanuit dat begin 2017 de nieuwe inzamelstructuur met de papiermini kan starten.

Bijlagen

- VERTROUWLIJK: grafiek inkomsten oud papier per vereniging
- VETROUWELIJK: prognose van inkomsten en opbrengsten oud papier